

นักรการเมืองกับข้าราชการประจำ

นายสงวน ธีระกุล
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

เหตุผลความเป็นมาของบทความ

เรื่องความสัมพันธ์ของข้าราชการกับนักรการเมือง คนทั่วไปได้ยินแล้ว อาจรู้สึกเป็นเรื่องเฉพาะกลุ่มระหว่างข้าราชการกับนักรการเมือง ประชาชนทั่วไปไม่เกี่ยวข้อง แต่ในความเป็นจริง เรื่องนี้อยู่ใกล้ตัวและจะส่งผลกระทบต่อประชาชนได้ทุกคน ไม่ว่าจะโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว โดยอ้อมหรือโดยตรงก็ตาม และเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ไม่เลือกฤดูกาลและสถานที่

เพราะ ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการประจำกับฝ่ายการเมืองไม่สอดคล้องลงรอยกันในวิถีทางที่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย เหตุผลหลักวิชาการ และคุณธรรม เช่น ข้าราชการประจำมีพฤติกรรมเป็นอุปสรรคแก่ฝ่ายการเมืองในการดำเนินงานตามนโยบายป้องกัน/แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน "การบำบัดทุกข์บำรุงสุข" แก่ประชาชนก็ไม่เกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นไม่เต็มที่ ขณะเดียวกัน ถ้าฝ่ายการเมืองใช้อำนาจครอบงำ ทำให้ข้าราชการประจำต้องกระทำการไม่สุจริตไร้คุณธรรม ก็อาจเกิดการ "สร้างทุกข์ขจัดสุข" แก่ประชาชน หรือทำให้ประชาชนในฐานะผู้เสียภาษี เจ้าของประเทศ ต้องเสียประโยชน์ที่ควรได้ หรือต้องเสียโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้มีความเป็นอยู่ในสภาพต้อยพัฒนามากกว่าที่ควรเป็น ก็ได้

การศึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับข้าราชการประจำ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และได้นำเสนอในบทความนี้ ซึ่งจะมีเนื้อหาสาระสำคัญ 4 ประเด็น คือ

1. หลักคิดทางวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายราชการประจำ

นักการเมืองกับข้าราชการประจำ

2. หลักความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายราชการประจำ ที่ประเทศไทยใช้อยู่
3. สภาพความสัมพันธ์ขณะนี้ มีปัญหาหรือไม่ อย่างไร
4. จะมีแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไรบ้าง

(1) หลักคิดทางวิชาการ

แนวคิดทางวิชาการ (Public Administration paradigm) ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการกับฝ่ายการเมือง แบ่งได้เป็น 2 สำนัก คือ สำนักหนึ่งเห็นว่าฝ่ายการเมืองกับฝ่ายราชการประจำ ควรแยกกันเด็ดขาด ส่วนอีกสำนักหนึ่งเห็นว่าฝ่ายการเมืองกับฝ่ายราชการประจำ แยกกันไม่ได้

แนวคิดที่ 1 การบริหารต้องแยกออกจากการเมือง (Politics/Administrative Dichotomy)

นักวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์กลุ่มหนึ่ง นำโดย Woodrow Wilson, Frank Goodnow, Leonard White มีความคิดว่าการบริหารกับการเมืองต้องแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด ไม่ควรเกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้ เพื่อให้ฝ่ายข้าราชการประจำได้ทำงานอย่างเป็นอิสระ ปลอดจากอิทธิพลทางการเมือง สามารถทำหน้าที่ได้ตามเหตุตามผล นำวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์มาใช้ได้ ทำให้การบริหารราชการมีประสิทธิภาพสูง

เหตุที่นักวิชาการกลุ่มนี้ มีความเห็นเช่นนี้ เพราะได้มองเห็นปัญหาหลายประการที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากฝ่ายการเมืองเข้ามาแทรกแซงข้าราชการประจำ

ตัวอย่าง ความคิดของ Woodrow Wilson

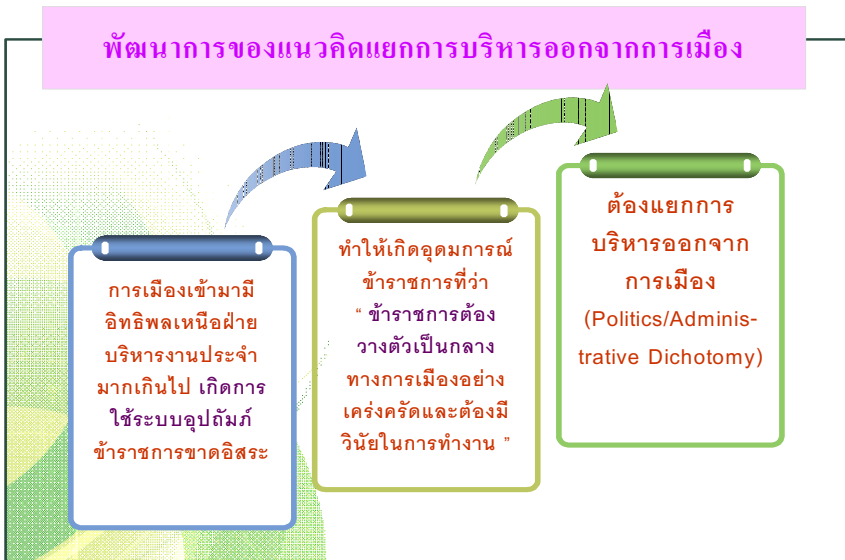

Woodrow Wilson ให้เหตุผลที่ควรแยกการบริหารและการเมืองไว้ในบทความเรื่อง "The Study of Administration" ในปี ค.ศ. 1887 โดยเสนอให้แยกการบริหารออกจากการเมือง เพื่อ

- ❖ ให้มีการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance)
- ❖ มีระบบบริหารที่โปร่งใส (Transparency)
- ❖ มีนักบริหารที่เข้มแข็ง (Strong Executive)
- ❖ มีความรับผิดชอบ (Accountability)
- ❖ มีความสมเหตุสมผล และมีประสิทธิภาพ (Rationality และ Efficiency)
- ❖ นำหลักการบริหารของเอกชนที่ดีมาปรับใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารได้

พัฒนาการของแนวคิดให้แยกการบริหารออกจากการเมือง

แนวคิดแยกการบริหารออกจากการเมือง มีพัฒนาการปรากฏตามแผนภูมิต่อไปนี้

สหรัฐอเมริกา เคยมีกฎหมายเพื่อแยกการบริหารออกจาก การเมือง

ตัวอย่างความพยายามของสหรัฐฯ ในการแยกการบริหารออกจากการเมือง คือการออกกฎหมาย The Service Reform Act ซึ่งมีหลักการคือ ให้มีการแยกการบริหารออกจากการเมือง เพื่อฝ่ายบริหารจะได้สามารถวางตัวเป็นกลางในการทำงาน

แนวคิด 2 การบริหารต้องเกี่ยวข้องกับการเมือง (Administration as Politics)

นักวิชาการที่มีชื่อเสียง เช่น Norton Long, Paul Appleby, David Easton เห็นว่าการบริหารไม่สามารถแยกจากการเมืองได้อย่างเด็ดขาด การบริหารราชการต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเมืองและนโยบายสาธารณะ ทั้งทางตรงและทางอ้อม *เพียงแต่ว่าจะกำหนดสัดส่วนและความสัมพันธ์อย่างไรให้เหมาะสมเท่านั้น*

แนวคิดปัจจุบัน : ฝ่ายการเมืองกับราชการประจำ แยกกันไม่ได้

แนวคิดทั่วไปในปัจจุบัน มีข้อสรุปว่าการบริหารประเทศในระบบประชาธิปไตย ต้องอาศัยบุคลากรสองฝ่าย คือฝ่ายการเมือง และฝ่ายราชการประจำ โดยฝ่ายการเมือง รับผิดชอบและความต้องการของประชาชนมากำหนดนโยบาย จัดสรรทรัพยากร และกำกับควบคุมการดำเนินงานของฝ่ายราชการประจำ ให้

เป็นไปตามนโยบายที่วางไว้ และฝ่ายราชการประจำ นำนโยบายจากฝ่ายการเมือง ไปปฏิบัติให้ปรากฏผล

(2) หลักความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายราชการประจำของไทย

สำหรับประเทศไทย ยึดแนวคิดที่ว่าฝ่ายการเมืองกับฝ่ายราชการประจำ แยกกันเด็ดขาดไม่ได้ ต้องมีความสัมพันธ์กัน โดยมีข้อกำหนดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสองฝ่ายไว้ ในระเบียบกฎหมายดังต่อไปนี้

❖ ข้อกำหนดจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 270 ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ส.ส. ส.ว. ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุด ผู้ใดมีพฤติการณ์ ... ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้

มาตรา 279 บัญญัติว่า มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น **การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ..** ให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย ในกรณี que ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และหากเป็นการกระทำผิดร้ายแรง ให้ส่งเรื่องให้ ป.ป.ช. พิจารณาดำเนินการ โดยให้ถือเป็นเหตุที่ **จะถูกถอดถอนจากตำแหน่ง**ตาม **มาตรา 270**

การพิจารณา สรรหา กลั่นกรอง หรือ **แต่งตั้งบุคคลใดเข้าสู่ตำแหน่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้อำนาจรัฐ** รวมทั้งการโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษบุคคลนั้น **จะต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรม**และคำนึงถึงพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวด้วย

มาตรา 280 .. ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรม

นิตการเมืองกันข้าราชการประจำ

ตามมาตรา 279 และส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม รวมทั้งมี หน้าที่รายงานการกระทำที่มีการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม เพื่อให้ผู้ที่ รับผิดชอบ.. ดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมตาม มาตรา 279

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม มีลักษณะร้ายแรง หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการดำเนินการของผู้รับผิดชอบ จะไม่เป็นไปด้วยความเป็นธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินจะไต่สวนและเปิดเผย ผลการไต่สวนต่อสาธารณะก็ได้

๑) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยประมวล จริยธรรมของข้าราชการการเมือง พ.ศ.2551

เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 279 และ 280 ของรัฐธรรมนูญ จึงได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยประมวลจริยธรรมของ ข้าราชการการเมือง พ.ศ.2551 ขึ้น ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 24 ส.ค.2551 (ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยมาตรฐานทางคุณธรรมและ จริยธรรมของข้าราชการการเมือง พ.ศ.2543) ได้กำหนดมาตรฐาน ทางจริยธรรมของข้าราชการการเมืองไว้ในหมวด 2 ซึ่งมีทั้งหมด 23 ข้อ (ข้อ 7 - 29) โดยในข้อที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับราชการ ประจำ มีดังต่อไปนี้

ข้อ 8 ต้องปฏิบัติตนอยู่ในกรอบจริยธรรม คุณธรรม และ ศีลธรรม ทั้งโดยส่วนตัวและโดยหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสาธารณชน ทั้งต้องวางตนให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาของประชาชน

ข้อ 11 ต้องมีอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อประเทศชาติ และ ต้องถือเอาผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสิ่งสูงสุด

ข้อ 12 ต้องรับใช้ประชาชนอย่างเต็มความสามารถด้วยความ รับผิดชอบต่อ ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและ ปราศจากอคติ

ข้อ 13 ต้องไม่ใช้หรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้สถานะหรือตำแหน่งไปแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็ประโยชน์ในทางทรัพย์สินหรือไม่ก็ตาม

ข้อ 14 ต้องไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นข้าราชการการเมืองเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงการบรรจุ แต่งตั้ง ย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนชั้นเงินเดือนของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ และมีใช้ข้าราชการการเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

ข้อ 15 ต้องไม่ยินยอมให้คู่สมรส ญาติสนิท บุคคลในครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของตนหรือของผู้อื่น และต้องไม่ยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนโดยมิชอบ

ข้อ 18 ต้องยึดมั่นในกฎหมายและค่านึงถึงระบบคุณธรรมในการแต่งตั้งผู้สมควรดำรงตำแหน่งต่างๆ

ข้อ 20 ต้องเปิดเผยข้อมูลการทุจริต การใช้อำนาจในทางที่ผิด การฉ้อฉล หลอกลวง หรือการกระทำอื่นใดที่ทำให้ราชการเสียหายต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

ข้อ 21 ต้องไม่เรียกร้องของขวัญ ของกำนัล หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่น เพื่อประโยชน์ต่างๆ อันอาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน และจะต้องดูแลให้คู่สมรส ญาติสนิท หรือบุคคลในครอบครัวของตนปฏิบัติเช่นเดียวกันด้วย

ข้อ 24 ต้องไม่ใช้หรือบิดเบือนข้อมูลข่าวสารของราชการเพื่อให้ เกิดความเข้าใจผิดหรือเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

ข้อ 25 ต้องรักษาทรัพย์สินของราชการและใช้ทรัพย์สินของราชการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นั้นๆ เท่านั้น

ข้อ 27 ต้องไม่คบหาหรือให้การสนับสนุนแก่ผู้ประพฤติผิดกฎหมายหรือ ผู้มีความประพฤติหรือมีชื่อในทางเสื่อมเสีย เช่น ผู้เปิดบ่อนการพนันหรือผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอันอาจกระทบกระเทือนต่อความ เชื่อถือศรัทธาของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

น้กการเมืองกับข้าราชการประจำ

ข้อ 28 ต้องแสดงความรับผิดชอบตามควรแก่กรณีเมื่อปฏิบัติหน้าที่บกพร่องหรือปฏิบัติหน้าที่ผิดพลาดอย่างร้ายแรง

ข้อ 30 นายกรัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับดูแลการประพฤติปฏิบัติตนของรัฐมนตรีและข้าราชการการเมืองอื่นที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง ให้เป็นไปตามระเบียบนี้ ในกรณีที่พบว่ามีการประพฤติปฏิบัติตนที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบนี้ ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการ ลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ

ข้อ 31 รัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับดูแลการประพฤติปฏิบัติตนของข้าราชการการเมืองอื่นที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง ให้เป็นไปตามระเบียบนี้

มาตรฐานจรรยาบรรณของนักการเมือง ที่สำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกมาบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 24 ส.ค. 2551 นั้น ถือเป็นหลักที่ข้าราชการการเมืองและนักการเมืองต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้การบริหารประเทศมีประสิทธิภาพ และมีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ตามหลักธรรมาภิบาล

❖ ระบบคุณธรรม และวินัยข้าราชการ (ตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551)

มาตรา 42 การจัดระเบียบข้าราชการพลเรือนสามัญตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คำนึงถึงระบบคุณธรรม ดังต่อไปนี้

- (1) การบรรจุ/แต่งตั้งต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ความเสมอภาค ความเป็นธรรม และประโยชน์ของทางราชการ
- (2) การบริหารทรัพยากรบุคคล ต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ และประสิทธิภาพขององค์กร โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
- (3) การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง และการให้ประโยชน์อย่างอื่นแก่ข้าราชการ .. จะนำความคิดเห็นทางการเมืองหรือสังกัดพรรคการเมืองมาประกอบการพิจารณามีได้
- (4) การดำเนินการทางวินัย ต้องยุติธรรม และปราศจากอคติ
- (5) การบริหารทรัพยากรบุคคล ต้องเป็นกลางทางการเมือง

มาตรา 80 ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาราชการหรือไม่กระทำการตามที่บัญญัติไว้ฯ โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ
มาตรา 82 ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องกระทำการอันเป็นข้อปฏิบัติดังต่อไปนี้

(2) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

(4) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง *แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ จะต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันทีเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม*

(9) ต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และในการปฏิบัติภารกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน กับจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการด้วย

มาตรา 83 ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการใดอันเป็นข้อห้าม ดังต่อไปนี้

(3) ต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

(5) ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

(7) ต้องไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้ง กดขี่หรือข่มเหงกัน ในการปฏิบัติราชการ

ข้อสรุปหลักการ (นิตินัย) ของไทย

“ฝ่ายราชการประจำและฝ่ายการเมืองไม่ได้แยกกันเด็ดขาด แต่มีความสัมพันธ์กัน ตามบทบาท อำนาจหน้าที่ และกรอบจริยธรรมที่กำหนดในรัฐธรรมนูญฯ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง และ พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ”

ประเทศไทยใช้หลักเดียวกับต่างประเทศที่การเมืองกับข้าราชการประจำจะต้องสัมพันธ์กันในลักษณะฝ่ายการเมืองเป็นผู้กำหนดนโยบาย และฝ่ายข้าราชการประจำเป็นกลไกในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผล

(3) ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่าง นักรการเมืองกับข้าราชการประจำ ของไทย

สภาพความสัมพันธ์ระหว่าง นักรการเมืองกับข้าราชการ ในเชิง หลักการ (นิตินัย) ไม่มีปัญหา เพราะ มีระเบียบกฎหมายกำหนดเป็นแนวทางไว้ดังกล่าวแล้ว แต่ในเชิง พฤติกรรม มีการกล่าวถึงปัญหานักการเมืองแทรกแซงการทำงานของ ฝ่ายราชการประจำโดยมิชอบ อยู่เสมอๆ

จึงน่าสนใจว่า ปัญหาการแทรกแซงดังกล่าวมีจริงหรือ ? และ เมื่อถูกแทรกแซง ข้าราชการควรจะทำอย่างไร ?

ข้อสรุปคือ ปัญหานักการเมืองแทรกแซงฝ่ายราชการประจำ โดยมิชอบ มีอยู่จริง

มีเหตุการณ์ ความคิดเห็น และผลการศึกษา หลายประการ ที่ บ่งชี้ หรือเป็นหลักฐานแสดงให้เห็นว่ามีการแทรกแซงโดยมิชอบของ นักรการเมือง เกิดขึ้นจริงในหลายระดับและหลายมิติ ดังนี้

การแทรกแซงทางการเมืองได้ระบอบไปถึงรากหญ้าแล้ว

ความเห็นของ"สิทธิ ธรรม" ในเว็บไซต์โพสต์ทูเดย์ " ... ขณะนี้ การแทรกแซงทางการเมืองได้ระบอบไปถึงรากหญ้าแล้ว โดย นักรการเมืองท้องถิ่นระดับตำบลจะมีพฤติกรรมเลียนแบบนักรการเมือง ระดับชาติ พยายามใช้อิทธิพลเข้ามาบีบบทบาทและควบคุมหน่วยงาน ต่างๆ ให้เป็นฐานทางการเมืองของตน โดยจะพยายามอ้างว่าตนเอง เป็นตัวแทนของประชาชนสามารถทำอะไรก็ได้ ถ้าหน่วยงานใดไม่ ปฏิบัติตามนโยบายที่นักรการเมืองอิทธิพลคิดขึ้นมาเองก็จะไม่รุ่ง และ จะโดนขอกกล่าวหาจากนักรการเมืองท้องถิ่น ว่าหัวหน้าหน่วยงานนั้นๆ ไม่ปรึกษา ไม่เชื่อฟัง และพยายามยุแหยงผู้ใต้บังคับบัญชาของ หน่วยงานนั้นๆ ให้กระด้างกระเดื่อง สร้างปัญหาต่างๆ พร้อมกับให้ข่าว ยุยงประชาชนให้มีความรู้สึกและช่วยกันกล่าวหา ว่าหัวหน้าหน่วยงาน คนนั้นเป็นคนชั่ว เพื่อพยายามผลักดันให้ย้ายออกนอกพื้นที่ ซึ่งการ กระทำเช่นนี้เกิดขึ้นทุกหน่วยงานในระดับตำบล หัวหน้าหน่วยงานที่ ทำงานตรงไปตรงมาก็อึดอัด ไม่สามารถที่จะต่อรองกับนักรการเมือง ท้องถิ่นได้เลย เพราะหน่วยงานต่างๆ ต้องอาศัยคนในพื้นที่ บางคน ถึงกับต้องขอย้ายตนเอง ... คนที่เข้าเป็นหัวหน้าหน่วยงานคนใหม่ ถ้าทำตัวเออออกเห็นด้วยในทุกๆ เรื่องกับนักรการเมือง ก็จะรุ่ง .. แต่การ ปฏิบัติงานไม่ก้าวไกล เพราะเอาแต่ทำตัวเป็นลูกน้องนักรการเมือง ..."

ข้าราชการถามอาจารย์ มีชัย ฤชุพันธุ์

ข้าราชการคนหนึ่งมีจดหมายถึงอาจารย์มีชัย ฤชุพันธุ์ ว่า นักรการเมืองเข้ามาแทรกแซงมาก เช่น (1) การแต่งตั้งโยกย้าย ส่วน ใหญ่ ที่ปรึกษาหรือเลขาธิการรัฐมนตรีเป็นผู้นำเสนอ (2) ที่ปรึกษา ต่างๆ สั่งการเอง (3) คณะกรรมการต่างๆ ที่แต่งตั้งเพื่อทำงานราชการ มีนักรการเมืองเป็นจำนวนมากเข้าร่วมประชุม เมื่อเกิดปัญหาเช่นนี้ขึ้น แล้ว จะแก้ไขปัญหาที่นักรการเมืองแทรกแซงข้าราชการประจำได้อย่างไร

สวนดุสิตโพล : การเมืองเข้ามาแทรกแซง ทำให้ขาด เสถียรภาพในการทำงาน

นิกการเมืองกับข้าราชการประจำ

เมื่อวันที่ 31 มี.ค.2552 ในวาระวันข้าราชการพลเรือน (วันที่ 1 เมษายน) สวนดุสิตโพลได้รายงานผลสำรวจความคิดเห็นของข้าราชการพลเรือนทั่วประเทศ ในสถานการณ์ของปี พ.ศ.2552 ขณะนั้น ซึ่งการเมืองมีความขัดแย้งและแตกแยกกันชัดเจน รวมทั้งเศรษฐกิจเกิดภาวะวิกฤต ส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างถ้วนหน้า ข้าราชการพลเรือนผู้ทำหน้าที่รับนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน ก็ได้รับผลกระทบทั้งจากภาวะการเมืองและเศรษฐกิจดังกล่าวเช่นกัน

จากการศึกษาสำรวจ โดยสุ่มตัวอย่าง จำนวน 2,247 คน สัรวระหว่างวันที่ 20 – 30 มี.ค.2552 สรุปผลได้ดังนี้

๑) ภาวะการเมืองที่ร้อนแรง เต็มไปด้วยความขัดแย้ง ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการพลเรือน ที่เป็นอันดับ 1 ได้แก่การเมืองเข้ามาแทรกแซงทำให้ขาดเสถียรภาพในการทำงาน เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนผู้บังคับบัญชาบ่อย (43.18%)

๒) ข้าราชการพลเรือนเห็นว่า ในสภาวะการณดังกล่าว ควรปฏิบัติตน ดังนี้คือ

อันดับ 1 วางตัวเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (34 %)

อันดับ 2 ตั้งใจทำงานให้เต็มที่ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (27 %)

อันดับ 3 ยึดถือ/ปฏิบัติตามระเบียบวินัย การเป็นข้าราชการที่ดี (23 %)

อันดับ 4 ให้คำนึงถึงความสงบสุขของประเทศชาติเป็นสำคัญ (15 %)

เอแบคโพลล์ : ข้าราชการตำรวจถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองมาโดยตลอด ทุกรัฐบาล

สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เปิดเผยผลวิจัยเรื่อง "ภาพลักษณ์ตำรวจไทยกับการเมืองระดับประเทศ : กรณีศึกษาตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล" ซึ่งศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,231 ราย ระหว่างวันที่ 19 – 20 ม.ค. 2552 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ (74.9 %) เห็นว่า

ข้าราชการตำรวจถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองมาโดยตลอด
ทุกรัฐบาล

กลุ่มข้าราชการครูวิตก ถูกนักการเมืองท้องถิ่นครอบงำ

เมื่อวันที่ 15 พ.ย.2548 กลุ่มข้าราชการครูจังหวัดอุบลราชธานี
กว่า 500 คน เดินขบวนรอบเมือง คัดค้านการถ่ายโอนสถานศึกษาไปสู่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากวิตกว่าคุณภาพการจัดการศึกษา
จะตกต่ำ และกลุ่มข้าราชการครูถูกนักการเมืองท้องถิ่นแทรกแซงมาก
เกินพอแล้ว

“... เหตุผลของคณะครู ที่คัดค้านการถ่ายโอนสถานศึกษา
คือ ไม่เชื่อมั่นต่อประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น เกรงบุคลากรที่เป็นครูและนักเรียนได้รับผลกระทบจาก
การถ่ายโอนครั้งนี้

ทั้งนี้ ประเด็นที่
ได้รับการต่อต้านมากที่สุด
คือ กลัวตกอยู่ใต้อาณัติ
ของนักการเมือง เพราะ
ที่ผ่านมา กลุ่มองค์กรครู
ถูกนักการเมืองท้องถิ่น
เข้าแทรกแซง ทั้งเรื่อง
การพิจารณาความดี
ความชอบ รวมทั้งการ
โยกย้ายประจำปี หาก
สถานศึกษาถูกถ่ายโอน

จากกระทรวงศึกษาฯ ไปสังกัดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยิ่งทำ
ให้องค์กรครูถูกนักการเมืองกดขี่มากขึ้นกว่านี้”

นักการเมืองและข้าราชการบางส่วน ร่วมมือกัน

นายจาตุร อภิชาติบุตร หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
ในฐานะนายกลสมาคมข้าราชการพลเรือนกล่าวว่า “.. สำหรับสภาพ

นักรการเมืองกับข้าราชการประจำ

ที่เป็นอยู่ของข้าราชการ คือมีคน 2 ประเภท คือ (1) ข้าราชการที่ประจบสอพลอ ฟังนักรการเมืองเข้าสู่ตำแหน่ง (2) นักรการเมืองไม่มีจริยธรรม ที่ชอบด่อนข้าราชการประจบสอพลอเข้าคอก เมื่อคน 2 กลุ่มนี้มารวมกันก็จะมีแสวงหาประโยชน์ให้กันและกัน ทำให้ระบบราชการพังยับเยิน ...”

”การมีอำนาจ ฝ่ายการเมืองก็ระบุว่าเป็นอำนาจของกฎหมาย

นายจาดูร์ อภิชาติบุตร
นายกสมาคมข้าราชการพลเรือนแห่งประเทศไทย

ซึ่งก็ถูก แต่สิ่งที่ถูกต้องคือต้องมีคุณธรรมในจิตใจ ถ้า นักรการเมืองไม่มีจริยธรรม การจะคิดเรื่องคุณธรรม มันก็จะไม่ออกมาจากจิตใจ ที่ผ่านมามี ข้าราชการบางส่วน ที่ประจบสอพลอ และมีนักรการเมืองที่มาใช้ประโยชน์ต่อระบบราชการ แล้วมาบอกว่าแต่งตั้งเพราะคิด แต่ว่ามีอำนาจในการแต่งตั้ง โดยที่ไม่สนใจระบบคุณธรรม”

(4) วิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาการแทรกแซงโดยมิชอบของฝ่ายการเมือง

บทบาทหน้าที่ซึ่งมีปัญหาการแทรกแซงของนักรการเมืองแบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ การบริหารงาน - บริหารงบประมาณ และบริหารบุคคล โดยในด้านการบริหารบุคคล และงบประมาณ เป็นที่เพ่งเล็งมากที่สุด

รูปแบบความสัมพันธ์ที่อาจเกิดขึ้น

เมื่อวิเคราะห์รูปแบบการทำงานของผู้มีตำแหน่งทางการเมืองใน 2 มิติประกอบกัน คือ (1) วิธีการใช้อำนาจ (means) และ (2) จุดมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ในการใช้อำนาจนั้น (ends)

เราสามารถจำแนกรูปแบบทั้งหมด ในการทำงานของผู้มีตำแหน่งทางการเมือง ได้เป็น 4 กรณี ซึ่งในแต่ละกรณี มีข้อเสนอแนะรูปแบบการทำงาน ที่ฝ่ายข้าราชการประจำควรเลือกใช้ เมื่อต้องสัมพันธ์กับฝ่ายการเมือง ไม่ว่าในด้านการบริหารงาน การบริหารคน หรือการบริหารเงินงบประมาณก็ตาม เป็น 4 กรณีเช่นกัน ดังตารางต่อไปนี้

	รูปแบบการทำงานของฝ่ายการเมือง		รูปแบบการทำงานที่ฝ่ายราชการประจำควรใช้
	(วิธีใช้อำนาจ)	(เจตนาธรรม)	
กรณี 1	ตามระเบียบกฎหมาย	เพื่อประโยชน์ของประชาชน/ประเทศ	สนับสนุนอย่างเต็มที่
กรณี 2	นอกระเบียบกฎหมาย	เพื่อประโยชน์ของประชาชน/ประเทศ	แนะนำ/หาทางสนับสนุนให้วิธีการถูกต้อง
กรณี 3	ตามระเบียบกฎหมาย	เพื่อประโยชน์ของตนเอง	ยึดมั่นการปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย
กรณี 4	นอกระเบียบกฎหมาย	เพื่อประโยชน์ของตนเอง	ยึดระเบียบกฎหมาย + ใช้กุศโลบาย

จากตารางวิเคราะห์ดังกล่าว กรณีที่ 4 คือ กรณีที่นักการเมืองหาประโยชน์ส่วนตัว โดยใช้อำนาจที่ไม่เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องทั้งเจตนาและวิธีการ ดังนั้น นักการเมืองจึงต้องใช้วิธีการที่ไม่เปิดเผย และไม่ให้มีหลักฐานที่จะปรากฏเป็นความผิดของตนได้ กรณีเช่นนี้ส่งผลกระทบทางลบต่อระบบราชการและข้าราชการมากที่สุด ทำให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐที่สุจริตถูกกดดัน เกิดความเครียด หหมดกำลังใจในการปฏิบัติงาน ขณะเดียวกันข้าราชการบางส่วนก็ยอมละทิ้งความชอบธรรม หันไปร่วมมือกับฝ่ายการเมืองที่ทุจริต เกิดเป็นผลเสียหายแก่ประเทศและประชาชน

นักการเมืองกับข้าราชการประจำ

แม้จะมีศาลปกครอง มีระเบียบกฎหมาย ฯลฯ ที่ข้าราชการสุจริต อาจอ้างอิง อาศัยความคุ้มครองได้ แต่การที่ข้าราชการมีพฤติกรรมขัดขึ้น ไม่ยอมปฏิบัติตามความต้องการของฝ่ายการเมืองที่ทุจริต และใช้วิธีการกล่าวโทษฟ้องร้อง ดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าว เกิดเป็นความขัดแย้งอย่างเป็นทางการกับนักการเมืองขึ้นแล้ว ข้าราชการผู้นั้นก็ยากที่จะอยู่และทำงานอย่างเป็นปกติสุขได้ เพราะในความเป็นจริงทางปฏิบัติ *ทั้งสองฝ่ายอยู่ในสถานะที่ไม่เท่าเทียมกัน* โดยโครงสร้างการบริหารราชการและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้กำหนดให้ฝ่ายการเมืองอยู่ในสถานะที่มีอำนาจเหนือกว่าฝ่ายข้าราชการประจำ (เช่น พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 มาตรา 82 (4) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา.. แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ .. เมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม)

ดังนั้น รูปแบบความสัมพันธ์ที่ยึดระเบียบกฎหมายอย่างเดียว และแสดงความเป็นปฏิปักษ์ต่อนักการเมือง จึงมีความเป็นไปได้น้อยที่ข้าราชการจะนำไปใช้ได้จริงจัง เพราะข้าราชการประจำเป็นฝ่ายเบียดเบียน อาจถูกโยกย้ายไปอยู่ในตำแหน่งหรือพื้นที่ที่ไม่น่าพอใจ ถูกตัดโอกาสและสิทธิประโยชน์เรื่องความดีความชอบและความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ถูกข่มขู่ หรือกลั่นแกล้งด้วยวิธีการต่างๆ จากนักการเมือง จากพรรคการเมืองของนักการเมืองนั้น และจากกลุ่มพวกหรือแม้แต่ข้าราชการด้วยกันเอง ที่เป็นเครื่องมือให้ฝ่ายการเมืองดังกล่าว ก็ได้

รูปแบบความสัมพันธ์ที่ควรใช้

ดังนั้น แนวทางแรกสุดที่ข้าราชการควรใช้ คือ ใช้ศิลปะและกุศโลบาย (กุศล + อุบาย) ต่างๆ เพื่อป้องกันตัวเองมิให้เป็น "แพะรับบาป" ขณะเดียวกัน ก็สามารถปฏิบัติภารกิจหน้าที่ให้ประสบผลสำเร็จ สร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชนและสังคมส่วนรวม พร้อมกับสามารถ

รักษาความสัมพันธ์กับนักรการเมืองให้อยู่ในระดับที่จะร่วมงานกันต่อไปได้

ส่วนการดำเนินการตามระเบียบกฎหมาย ซึ่งเป็นวิธีการในเชิงปฏิบัติ ควรเป็นทางเลือกที่สอง เมื่อไม่สามารถดำเนินการตามแนวทางแรกได้

กุศโลบาย และแนวทางเพื่อจัดการปัญหาการแทรกแซงจากนักรการเมือง

(1) บริหารจัดการเอกสารหลักฐาน ดังที่อาจารย์มีชัย ฤชุพันธ์ ได้แนะนำไว้ ดังนี้

๑ ถ้ามีใบฝากมา ก็เก็บรักษาใบฝากนั้นไว้ให้ดี เพื่อวันหนึ่งจะพบผู้บริหารที่ใจกล้าพอที่จะโต้แย้งได้ ก็อาจใช้เป็นประโยชน์ได้อย่างน้อยตามรัฐธรรมนูญก็ได้ห้าม ส.ส. เข้ามาทักท้วง และถ้าฝ่าฝืนก็ทำให้ ส.ส. นั้น พ้นจากตำแหน่งได้

๒ ในกรณีที่ที่ปรึกษา (ของรัฐมนตรี) สั่งการเอง ก็ต้องบันทึกไว้แล้วนำเสนอรัฐมนตรีให้ทราบไว้ เกิดอะไรขึ้น ข้าราชการประจำจะได้ไม่เป็นแพะรับบาป

๓ ในเวลาที่มีการประชุมคณะกรรมการใดๆ ก็บันทึกรายชื่อผู้เข้าประชุมไว้ให้ละเอียด เขาพูดอะไรก็บันทึกไว้ในรายงานการประชุมให้ชัดเจน อาจใช้ประโยชน์ได้

(2) ส่งสมความรู้ความสามารถ แสดงให้เห็นความเป็นวิชาชีพอย่างสูง จนนักรการเมืองเห็นความสำคัญ ยอมรับเหตุผลของหลักวิชาชีพ และเกรงใจ

(3) เสริมสร้างความร่วมมือกันระหว่างข้าราชการที่สุจริต เพื่อเป็นพลังสนับสนุนช่วยเหลือกันและกัน โดยวิธีต่างๆ เช่น การสร้างความใกล้ชิดซึ่งกันและกัน ระหว่างข้าราชการที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

ตัวอย่างประเทศญี่ปุ่น ไม่ประสบปัญหาเรื่องนี้เพราะข้าราชการญี่ปุ่นมีศักดิ์ศรี ส่วนใหญ่จบจากสถาบันชั้นยอด ได้รับเกียรติจากประชาชน

และประชาชนยกย่อง เมื่อนักการเมืองแทรกแซงโดยมิชอบจะไม่ยอม และรวมหัวกัน

(4) จัดตั้งสหภาพข้าราชการ เพื่อให้เกิดพลัง ถ่วงดุลอำนาจ ฝ่ายการเมือง ฯลฯ

นายกสมาคมข้าราชการพลเรือน กล่าวว่า "...สมาคมฯ กำลังมีการจัดตั้งกลุ่มข้าราชการเพื่อดำรงความมีเกียรติและศักดิ์ศรี เป็นข้าราชการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และไม่ยินยอมให้นักการเมืองเข้ามาแทรกแซงการทำงานของข้าราชการได้ โดยมีการตั้งเป้าไว้ 20,000 คน ซึ่งเป็นข้าราชการจากทั่วประเทศ เพื่อให้ใช้สิทธิ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 271 ว่าด้วยเรื่องประชาชน 20,000 คน สามารถ ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ และส่อว่าจะทุจริตได้ โดยถือว่าเป็นสิทธิโดยชอบของประชาชน ซึ่ง ข้าราชการก็คือประชาชนที่จะสามารถตรวจสอบการทำหน้าที่ของ ผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองได้ เพราะ 10 ปีที่ผ่านมา ฝ่ายการเมือง ได้แทรกแซงข้าราชการอย่างหนัก จึงถึงเวลาที่ข้าราชการจะใช้สิทธิ ตามรัฐธรรมนูญ เพื่อปกป้องและเป็นเกราะกำบังให้ข้าราชการบ้าง .."

ตัวอย่าง สหภาพข้าราชการ ประเทศฝรั่งเศส

ในอดีต ประเทศฝรั่งเศสเคยห้ามข้าราชการจัดตั้งสหภาพ แต่ปัจจุบัน ฝรั่งเศสเห็นความจำเป็นในการถ่วงดุลกันระหว่างข้าราชการ ประจำกับฝ่ายการเมือง จึงเห็นชอบให้ข้าราชการจัดตั้งสหภาพข้าราชการ ได้ โดยมีแนวทางดังนี้

๑) ข้าราชการทุกประเภทสามารถจัดตั้งสหภาพแรงงานได้ ไม่ว่าจะ เป็นข้าราชการพลเรือนหรือข้าราชการตุลาการ ยกเว้นเพียง ผู้ว่าการจังหวัดและทหารเท่านั้น ที่ไม่สามารถตั้งสหภาพแรงงาน (หาก ข้าราชการทั้ง 2 ประเภทนี้ต้องการรวมกลุ่มกัน ก็ต้องหลีกเลี่ยงไปรวมกลุ่ม ในรูปของสมาคมวิชาชีพแทน)

๒) ข้าราชการสามารถตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกในสหภาพ แรงงาน ตามที่ตนเลือกได้อย่างเสรี การเข้าร่วมนี้ยอมไม่ส่งผลกระทบต่อ

ต่อหน้าที่การงานของตนเอง และไม่ถูกนำมาเป็นปัจจัย ในการประเมินผลงานหรือการเลื่อนขั้น

๑) สหภาพแรงงานข้าราชการมีสิทธิฟ้องคดีในนามของสหภาพแรงงาน เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของสหภาพ และสมาชิก

๒) สหภาพแรงงานข้าราชการ ไม่ใช่มีขึ้นเพื่อป้องกันการโยกย้ายข้าราชการ เพราะเป็นอำนาจวินิจฉัยของรัฐบาลที่จะโยกย้ายคนให้สอดคล้องกับนโยบายการทำงาน หากข้าราชการผู้ใดถูกโยกย้าย ก็ต้องเป็นเรื่องของข้าราชการผู้นั้นที่จะใช้กระบวนการทางกฎหมาย เช่น ร้องเรียนหรือฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

(5) บริหารราชการอย่างโปร่งใส เป็นธรรมาภิบาล โดยประกาศเจตนารมณ์ให้เป็นที่รับรู้ทั่วไปอย่างชัดเจน และปฏิบัติตามเจตนารมณ์ดังกล่าวอย่างจริงจัง โปร่งใส เพื่อยืนยันการยึดมั่นความสุจริตถูกต้อง จนเป็นที่รับรู้ - ยอมรับ - และสนับสนุน โดยข้าราชการและสาธารณชนทั่วไป

ถ้าข้าราชการทำให้การบริหารงาน การบริหารงบประมาณ และการบริหารบุคคล มีความโปร่งใส อะไรที่ปิดอยู่ก็ให้เปิดเผย อะไรมืดก็ทำให้สว่างเสีย เช่น กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาวินิจฉัยตัดสินใจ ที่มีเหตุมีผลอธิบายได้ และประกาศเปิดเผยอย่างชัดเจน หรือการให้คนนอกหน่วยงานมีส่วนร่วมในการวินิจฉัยตัดสินใจด้วย เป็นต้น จะทำให้การบริหารราชการเป็นที่เปิดเผย มีความสว่างขึ้น เมื่อทำเช่นนี้แล้ว ฝ่ายการเมืองก็ต้องระวังมากขึ้น

(6) บริหารจัดการ "กालะ" และ "เทศะ" เพื่อจัดการกับความต้องการของนักรการเมือง เช่น การเร่งหรือการยืดเวลาดำเนินการในบางเรื่อง เพื่อให้เกิดจังหวะ/สถานการณ์ที่จะเอื้ออำนวยให้ความสุจริตถูกต้องเกิดขึ้นได้ หรือทำให้การทุจริตเกิดขึ้นได้ยากยิ่งขึ้น หรือการเลือกดำเนินการบางเรื่องในบางสถานที่ซึ่งโปร่งใส ไม่เอื้อต่อความทุจริต ฯลฯ

ฝากไว้กับข้าราชการไทยในอนาคต

ปัญหาการแทรกแซงโดยมิชอบของนักการเมือง เกิดขึ้นอย่างหลากหลายและส่งผลกระทบต่อข้าราชการทั้งหมดอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับสูงลงมาจนถึงระดับต้น เมื่อประเมินทั้งในด้าน Probability และ impact แล้ว ถือเป็นความเสี่ยงที่มีความสำคัญ จำเป็นต้องบริหารจัดการ ซึ่งตามหลักวิชา ก็มีข้อเสนอแนะทางเลือกให้พิจารณาหลายวิธี เช่น แยกรับความเสี่ยงไว้ กระจายความเสี่ยง (ชอยความเสี่ยงให้มีขนาดเล็กลง หรือหาผู้ร่วมรับความเสี่ยงเพิ่มขึ้น) หรือโอนความเสี่ยงไปให้ผู้อื่นที่มีบทบาทหน้าที่ต้องรับผิดชอบ เป็นต้น เพียงแต่การบริหารความเสี่ยงในเรื่องนี้ ไม่สามารถดำเนินการได้ในระบบการทำงานปกติ ต้องอาศัยความสามารถในการบริหารของข้าราชการแต่ละคนเป็นสำคัญ

นายกสมาคมข้าราชการพลเรือนแห่งประเทศไทยฝากทิ้งท้ายไว้ว่า ข้าราชการไทยในอนาคต คือ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติราชการรับใช้บ้านเมืองเป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ จึงจะเรียกว่า คู่มกับการอาศัยแผ่นดินนี้และอาศัยเงินภาษีเป็นรายได้เลี้ยงชีพ ประการสำคัญเหนือสิ่งอื่นใดนั่นคือ สามารถทำให้ราษฎรมีความสุข ทำให้ราษฎรยิ้มได้ และในช่วงคนทั่วโลกกำลังเดือดร้อนกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจเช่นนี้ ข้าราชการถือเป็นอาชีพที่ค่อนข้างมั่นคงกว่าอาชีพอื่น ดังนั้น การยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อตรง และนำความรู้ความสามารถมาใช้อย่างเต็มที่ จะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยเหลือและสร้างประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง อย่างสมเกียรติและศักดิ์ศรีข้าราชการไทย

ที่มาข้อมูล

1. คอลัมน์ ระดมสมอง โดย ปิยะบุตร แสงกนกกุล ประชาชาติธุรกิจ วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2551 ปีที่ 31 ฉบับที่ 3986 (http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2008q1/2008_march_24p3.htm)

2. หัวข้อข่าวเรื่อง “เกียรติและศักดิ์ศรีข้าราชการไทย” ของ สำนักข่าวแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์ (http://thainews.prd.go.th/view.php?m_newsId=255203250287&tb=N255203)
3. บทความเรื่อง “ข้าราชการญี่ปุ่น” โดย นิติภูมิ นารัตน์ เมื่อ 7 ก.พ. 2545 (<http://www.nitipoom.com/th/article1.asp?idOpenSky=1285&ipagenum=4>)
4. เว็บไซต์ meechai thailand.com (<http://www.meechai thailand.com/ver1/?module=4&cateid=&action=view&id=015041>)
5. เว็บไซต์ nurnia.com (<http://www2.nurnia.com/20005/03/thai-social-political-economic/%E0%B9%82%E0%B8%9E%E0%B8%A5-thai-social-political-economic/> และ <http://www2.nurnia.com/14559/01/thai-social-political-economic/%E0%B9%82%E0%B8%9E%E0%B8%A5-thai-social-political-economic/>)
6. เว็บไซต์ guideubon.com (<http://guideubon.com/news/view.php?t=17&sid=504&id=504>)
7. เว็บไซต์ posttoday (<http://www.posttoday.com/politics.php?id=39067>)
8. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง พ.ศ.2551
9. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550
10. พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551